अहं पश्चादर्जुनमभ्यरक्षं माद्रीपुत्रौ भीमसेनोऽप्यरक्षत्। गाण्डीवभृच्छत्रुसङ्घानुदस्य स्वस्त्यागमत्कच्चिदेनं स्मरन्ति।
न कर्म्मणा साधुनैकेन नूनं सुखं शक्यं वै भवतीह सञ्जय। सर्व्वात्मना परिजेतुं वयञ्चेन्न शक्नुमो धृतराष्ट्रस्य पुत्त्रं।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि सञ्जययानपर्व्वणि युधिष्ठिरप्रश्ने द्वाविंशोऽध्यायः॥ २२॥

॥ सञ्जय उवाच ॥ यथात्थ मे पाण्डव तत्तथैव कुरून् कुरुश्रेष्ठजनञ्च पृच्छसि। अनामयास्तात मनस्विनस्ते कुरुश्रेष्ठान् पृच्छसि पार्थ यांस्त्वं।

सन्त्येव वृद्धाः साधवो धार्त्तराष्ट्रे सन्त्येव पापाः पाण्डव तस्य विद्धि। दद्याद्रिपुभ्योऽपि हि धार्त्तराष्ट्रः कुतो दायाल्लोपये द्ब्राह्मणानां।

यद्युष्माकं वर्त्तते सौनधर्म्यमद्रुग्धेषु द्रुग्धवत्तन्न साधु। मित्रध्रुक् स्याद्धृतराष्ट्रः सपुत्त्रो युष्मान् द्विषन् साधुवृत्तान साधुः। ७१५

न चानुजानाति भृशञ्च तप्यते शोचत्यन्तः स्थविरोऽजातशत्रो। शृणोति हि ब्राह्मणानां समेत्य मित्रद्रोहः पातकेभ्यो गरीयान्।

स्मरन्ति तुभ्यं नरदेव संयुगे युद्धे च जिष्णोश्च युधां प्रणेतुः। समुत्कुष्टे दुन्दुभिशङ्खशब्दे गदापाणिं भीमसेनं स्मरन्ति।
माद्रीसुतौ चापि रणाजिरेषु सर्व्वा दिशः सम्पतन्तौ स्मरन्ति। सेनां वर्षन्तौ शरवर्षैरजस्रं महारथौ समरे दुःप्रकम्पौ।
नत्वेव मन्ये पुरुषस्य राजन्नानागतं ज्ञायते यद्भविष्यं। त्वञ्चेत्तथा सर्व्वधर्म्मोपपन्नः प्राप्तः क्लेशं पाण्डव कृच्छ्ररूपं।
त्वमेवैतत्सर्व्वमतश्च भूयः समीकुर्य्याः प्रज्ञयाऽजातशत्रो। न कामार्थे सन्त्यजेयुर्हि धर्मं पाण्डोः सुताः सर्व्व एवेन्द्रकल्पाः। ७२०
त्वमेवैतत्प्रज्ञयाऽजातशत्रो समीकुर्य्या येन शर्म्माप्नुयुस्ते। धार्त्तराष्ट्राः पाण्डवाः सृञ्जयाश्च ये चाप्यन्ये सन्निकृष्टा नरेन्द्राः।
यन्माब्रवीद्धृतराष्ट्रो निशायामजातशत्रो वचनं पिता ते। सहामात्यः सहपुत्त्रश्च राजन् समेत्य तां वाचमिमां निबोध।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि सञ्जययानपर्व्वणि सञ्जयवाक्ये त्रयोविंशोऽध्यायः॥ २३॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ समागताः पाण्डवाः सृञ्जयाश्च जना ईनो युयुधानो विराटः। यत्ते वाक्यं धृतराष्ट्रानुशिष्टं गावल्गणे ब्रूहि तत्सूतपुत्त्र।

॥ सञ्जय उवाच ॥ अजातशत्रुञ्च वृकोदरञ्च धनञ्जयं माद्रवतीसुतौ च। आमन्त्रये वासुदेवञ्च शौरिं युयुधानं चेकितानं विराटं।

पञ्चालानामधिपञ्चैव वृद्धं धृष्टद्युम्नं पार्षतं याज्ञसेनिं। सर्व्वे वाचं शृणुतेमां मदीयां वक्ष्यामि यां भूतिमिच्छन् कुरूणां। ७२५
शमं राजा धृतराष्ट्रोऽभिनन्दन्नयोजयत्त्वरमाणो रथं मे। सभ्रातृपुत्त्रस्वजनस्य राज्ञस्तद्रोचतां पाण्डवानां शमोऽस्तु।
सर्व्वैर्धर्म्मैः समुपेतास्तु पार्थाः संस्थानेन मार्द्दवेनार्जवेन। कुले जाता ह्यनृशंसा वदान्या ह्रीनिषेवाः कर्म्मणां निश्चयज्ञाः।
न युज्यते कर्म्म युष्मासु हीनं सत्त्वं हि वस्तादृशं भीमसेनाः। उद्भासते ह्यञ्जनबिन्दुवत्तच्छुभ्रे वस्त्रे यद्भवेत्किल्बिषं वः।
सर्व्वज्ञेया दृश्यते यत्र कृत्स्नः पापोदयो निरयोऽभावसंस्थः। कस्तत्र कुर्य्याज्ज्ञातु कर्म्म प्रजानन्पराजयो यत्र समो जयश्च।
ते वै धन्या यैः कृतं ज्ञातिकार्य्यं ते वै पुत्त्राः सुहृदो बान्धवाश्च। उपक्रुष्टं जीवितं सन्त्यजेयुर्यतः कुरूणां नियतो वैभवः स्यात्। ७३०
ते चेत् कुरूननुशिष्याथ पार्था निर्जीय सर्व्वान् द्विषतो निगृह्य समञ्च वस्तज्जीवितं मृत्युना स्याद्यज्जीवध्वं ज्ञातिवधेनसाधु।